

	A parasztagazdaságok száma (1000-ben)	Az össz parasztagazdaságokhoz viszonyított százaléka
$\frac{1}{2}$ hektárnál kevesebb	1951	35
$\frac{1}{2}$ —1 hektár	1885	34
1—2 „	1190	22

Aminth látható a japán parasztok 91 százaléka két hektárnál kisebb földön gazdálkodik. Viszont még ezek a kis földdarabkák sem azoké a parasztoké, akik megművelik. Száz paraszt közül 28 kizárólag bérelt földön, 41 részben bérelt, részben saját földön, vagyis a parasztnak még $\frac{1}{3}$ -a sem gazdálkodik kizárólag a saját maga földjén.

Egy másik példa, amely a lakosság szegénységét mutatja: 1932-ben Japánban 60.758 személy-autó volt forgalomban, ezek közül „több mint 95 százalék bérautó volt, vagyis egész Japánban csak 3000 egyéni, személyi autó futott.” (Economic Conditions in Japan. Angol konzuli jelentés 1933.)

A háború finanszírozása, illetve a budget deficit fedezése kihat a közép rétegek kihasználására és a vagyon központosítására. A hatalmas budget deficitet nem a módos osztályok adójának az emelésével, hanem kölcsönök révén fedezik, ami azt jelenti, hogy a vagyonos osztály az államháztartás rossz helyzetéből újabb előnyökhöz jut. A lakosság legszélesebb rétegeinek a szegénysége természetesen nagyon lecsökkenti az inflációs fejlődés következtében amugyis csökkent belső piac felvevő képességét. Ilyen körülmények között a visszahatásnak az a pontja, amelynél az infláció, mint az uralkodó osztályok meggazdagodásának az eszköze, a tökéletes gazdasági és társadalmi összeomlásba átesap, rövidebb idő alatt kell, hogy beálljon mint a gazdag országokban, ahol a nemzeti vagyon és a nemzeti jövedelem megoszlása kedvezőbb.

Ezek az általános megfontolások igazolják, hogy a japán gazdaság legutóbb történet fellendülése igen gyenge gazdasági alapon nyugszik, s hogy ez az igen gyenge gazdasági alap a nemzeti vagyon egy részének további háborús célokból való nagyszabású felhasználása nem soká áll ellen, anélkül, hogy ne vezessen veszedelmes társadalmi megrázkódtatások felé, amiknek a jelei a mai japán politikai és társadalmi életében már megállapíthatók. A feudális mágnásokkal és tisztikarral szövetkezett financ oligarchia keskeny rétegének kivételével nincs Japánban a lakosságnak olyan rétege, amely a jelenlegi állapotokkal meg volna elégedve. (V.)

A MAI OLASZ GAZDASÁGPOLITIKA

Olaszország egyike azon nagy államoknak, amelyek nem teszik közzé az ipari termelés indexét, úgyhogy így nehéz az olasz ipari termelés alakulását közvetlenül szemléltetni. Egyes megbízható adatok azonban mégis arra engednek következtetni, hogy Olaszország ipari termelésének emelkedése 1933-ban kisebb volt mint a többi országokban.

Az olasz ipar világgiazi versenyképessége, az aranystandard fenntartása révén, jelentősen meggyöngült az inflációs országokkal szemben s ez rohamosan visszaeső kivitelében jut kifejezésre. Eredménye ennek, hogy Mussolini újra átlag 8 százalékos béresökkentésre kényszerült Olaszország egész iparában. A válság első évében, 1930 decem-

berében már történt egy 13 százalékos csökkentés. Ez alkalommal megmondták, hogy ez az áldozat azért szükséges, hogy Olaszország gazdaságát a válságból kiségecsék. Azóta az olasz kormány újból és újból kihangsúlyozta, hogy az olasz dolgozók áldozata gyümölcsözőbb s Olaszország mind inkább kilábal a válságból. S ime most ismét általános bércsökkenés! Az olasz kormány az újabb bércsökkenést kifejezetten azzal magyarázza, hogy a bérc leszállítása a lira elértéktelenedésének megvédése miatt szükséges. Amennyiben tehát az új bércszállítással nem sikerül az olasz ipar versenyképességét a világpiacra helyreállítani, úgy a lira paritását már lehetetlen tovább tartani. Cortesi, a New-York Times olasz levelezője lapjában ezzel kapcsolatban a következőket írja: „Az olasz termelők egyideig képesek voltak a zuhanó árakat a termelési költségek leszállításával követni, most azonban már törésre kerül a dolog. S mivel a kormány szilárd elhatározása az infláció megakadályozása, ezért egyetlen megoldásul — a munkabérc csökkentése révén — a termelési költségek leszállítása kínálkozik.“

Hasonlóképp Olaszország kivitelének rosszabbodásával értelmezi Asquini, a korporációk államtitkára a termelési költségek leszállításának szükségét. A „tárgyalások“ a tőkések és a munkások szervezetei között, az új bércsökkenés mértékéről ezen az alapon történtek.

Mi a helyzet ténylegesen az olasz kivitel kérdésében?

Világos, hogy gyarmatok és monopolisztikusan uralt piacok hiánya lehetlenné teszi az olasz polgárság számára úgy a manővrozást, ahogy azt az angol vagy a francia polgárság teszi. Az aranystandardhoz való kieroszakolt ragaszkodás megnehezíti az inflációs országokkal való konkurenciát, különösen Japánnal, a Közel-Keleten és Afrikában. Mivel a megnövekedett gabonatermelés a válság következtében csökkent belső fogyasztás szükségleteit fedezi, ezért Olaszországnak a nemzetközi kompenzációs kereskedelemben is kicsiny a manővrozási lehetősége. Ugyanílyen csekély a manővrozási lehetőség a kivitel szorgalmazását illetőleg, amivel pl. a transzfer-korlátozás révén Németország rendelkezik. A nemtranszferált külföldi adósságok Német- és más országok esetében, amelyek a külföldi kifizetések transzferálására moratóriumot vezettek be, jelenleg „csendes tartalékok“ képeznek, amit a költségvetés kiegyenlítésére s a kivitel szorgalmazására használnak fel. Olaszországnak még Németország kereskedelempolitikai manővrozási lehetősége is hiányzik, amely a transzfer egyre további korlátozását eszközül használja fel hitelezőivel szemben, kereskedelem-politikai engedmények elérésére s ezenkívül a zárolt márka, a külföldi bonok visszavásárlása stb. révén átmeneti kiviteli-növedék elérését célozza. Ezek azok a főmozzanatok, amelyek az olasz kivitel visszaesését magyarázzák.

A Népszövetség 1933 december 18-ról keltezett statisztikai jelentése 1933 áprilisa és októbere között a világkereskedelmi érték 12 százalékos emelkedését tünteti fel. Ezzel szemben Olaszország kereskedelmi mérlege 1933 harmadik negyedében a legkedvezőtlenebb volt az utolsó évek közül. Ebben az időpontban Olaszország kivitele 12 százalékkal csökkent, míg a bevétel csak 5 százalékkal esett. Még kedvezőtlenebbül alakult Olaszország külkereskedelme 1933 utolsó hónapjaiban:

Olaszország kereskedelme (Millió aranydollárban)

	Kivitel		Bevitel	
	1932	1933	1932	1933
Augusztus	27.1	24.1	26.8	27.9
Szeptember	28.7	24.4	28.2	30.7
Október	30.0	27.1	28.4	31.4
November	30.5	25.2	29.9	30.4

Amint látható a kivitel visszaesése a megelőző évvel szemben hónapról-hónapra nagyobb, míg a bevitel minden hónapban meghaladja a megelőző éveit.

Hogy a kivitel visszaesése miféle hatással van Olaszország gazdaságára kiderül abból, hogy Olaszország nagy kiviteli ipara mint pl. az automobil- és műselyem-gyártás túlnyomó részben a belföldi fogyasztásra van utalva. Mivel pedig a mezőgazdasági válság s a munkások alacsony munkabére miatt a belső piac felvevőképesége nagyon csekély, s mert a fix tőke megújulása még egyáltalán nem indult meg, ezért a javulás, amely 1933 folyamán beállt, minimális. A vasutak teherárú forgalma 1933 első tíz hónapjában 33.3 millió tonna volt a megelőző év 35.4 millió tonna forgalmával szemben, ami egyenesen a termelés csökkenésére enged következtetni.

Ami a vas- és acél-gyártás emelkedését illeti, úgy ez nagyrészt a fokozódó háborús felszerelésnek s az idegen államoknak szóló fegyverszállításoknak tulajdonítható. 1933 novemberében két új 7500-7500 tonnás cirkáló építése indult meg. Két további 12.500 tonnás cirkáló s ezenkívül 17 újabb hadiszállító repülőgép építése folyamatban.

Az olasz gazdaság kedvezőtlen helyzetére még a munkanélküliek kevésbé megbízható számadatai is utalnak. Ezek a számok korántsem csökkentek a megelőző évvel szemben. (Az adatok az Economist-től valók.)

Az olasz munkanélküliség (ezrekben)

	1931	1932	1933
Február (tetőpont)	765	1148	1229
Julius (mélypont)	630	931	824
Október	800	956	963

A számok egymásközt minden további nélkül nem hasonlíthatók össze, mivel 1933 áprilisában és júliusában a munkanélküliek feltüntetésében a „statisztikai módszer megváltozott“ s augusztus óta a lerövidített munkaidővel dolgozó munkások nem számítanak. Az olasz hivatalos munkanélküli statisztika különben is csak egy részét tünteti fel a munkanélkülieknek, mert pl. a földműveseket és kisiparosokat már eleve kizárja a nyilvántartásból. A New-York Times olasz tudósítója az olasz munkanélküliek „millióiról“ ír. (New-York Times, 1933 dec. 17.)

Ilyen körülmények közt kérdéses, hogy képes lesz-e Olaszország a lira további lemorzsolódását megakadályozni. A kereskedelmi mérleg növekvő passzivitásán kívül a lira sorsára kihatnak még az olasz mérlegben igen fontos tételt képviselő Olaszországot járó turisták költségeinek s a kivándorolt olaszok küldeményeinek megcsappanása a dollár értéktelenedés következtében. Az olasz államháztartás mérlege bizony egyre nagyobb deficitet mutat:

Az olasz kincstár	Bevétele	Kiadása	Deficit	(Millió lírában)
1932-1933	18.217	21.766	3549	
1932 jul. okt.	5.815	7.237	1422	
1933 jul. okt.	5.719	7.246	1527	

Az olasz polgárság minden törekvése a líra megszilárdítására irányul, miután az olasz kapitalizmus nem tudna oly' könnyen határt szabni egy esetleges inflációnak mint Anglia vagy Amerika, amelyek nagy külföldi tőkekihelyezéssel és aktív fizetési mérleggel rendelkeznek. A líra erős értéktelenedése a fasiszta rendszer erős megrendülését jelentené...

Nemcsak a jelenlegi olasz gazdasági helyzet, hanem a válság egész lefolyása is megcáfolja azt a fasiszták által hangoztatott legendát, hogy a polgárság fasiszta formájú diktatúrája valamely ország gazdaságát a válsággal szemben ellenállóképesé teheti.

Olaszországban a válság első rohamakor a gazdaság pénztőkés csúcsa azonnal összeomlott (Banca Commerciale, a nagy villanyos-, gáz- és műselyem-ipari koncernek.) Az állam milliárdos tételekkel volt kénytelen beugrani. Egy külön erre a célra szervezett intézmény átvette a Banca Commerciale összes rossz adósát. Valamennyit — ugyanúgy mint Amerikában vagy Németországban — az állam volt kénytelen szanálni. Amellett az olasz polgárság a névleges tőkéből való leírásokat lehetőleg szűk keretek között vitte, minek következtében a válság leküzdése megnehezedett. Az Economist turini levelezője az olasz részvénytársaságok fejlődéséről a következő képet adja:

Uj társaságok	1929	1930	1931	1932	1933
Szám	2420	2234	1730	2007	1540
Tőke (millió líra)	824	584	344	1127	251

Tőkenövelések

	Szám	1733	1668	1520	1303	992
Tőke (millió líra)	6457	5580	3988	2520	1818	

Részvénytársaságok felszámolása

	Szám	859	1020	1396	1207	807
Tőke (millió líra)	1409	1938	2425	2104	768	

Tőke leírások

	Szám	547	614	1103	1076	919
Tőke (millió líra)	1227	1542	3335	2794	2326	

Az eredmény: — az 1930—33-as válság folyamán nem több mint 47 milliárd részvénytőke liquidálása: olyan összeg ez, amely egy igazi szanáláshoz abszolút elégtelen.

Az olasz pénzoligarchiával szemben a meglehetősen elmaradt egyéb gazdaság s a széles rétegek nagy nyomora áll. A kereskedők, kisiparosok és parasztek meglehetősen nagy számot képviselnek. Egy 1931 április 21-i statisztika szerint a következő volt a helyzet:

Saját földjüket művelő földtulajdonosok	2.943.000
Bérlők	1.631.000
Mezőgazdasági munkások	2.475.000
Ipari munkaadók	523.000
Kisiparosok	724.000
Kereskedők	841.000
Ipari munkások	4.283.000

Ebből a csoportosításból az ipari munkások, bérlők és mezőgazdasági munkások proletár elemek. A 2.9 millió „földtulajdonos” többsége valószínűleg szegény parasztból áll; ép' úgy a kisiparosok nagy része helyzetéből kifolyólag a proletáriátushoz tartozik. Az olasz lakosság óriási többsége nagyon szegény, kifizetés-képességű ember-

ből tevődik össze. A monopolkapitalizmus erős központosítása s a belső piac csekély felvevő képessége közti ellenmondás nagyon erős és megnehezíti a „normális” szanálást. A nagy villanykoncernek pl. képtelenek kihasználási bázisukat a normális tőkés eszközökkel megteremteni, amikor a tömegesen proletárizálódó kisiparosok a villanyfogyasztók köréből kiválnak.

Mussolini nemrég a párizsi Exelsior tudósítója előtt a következő kijelentést tette: „A városok teli vannak kisiparosokkal, akik csak nehezen képesek magukat fentartani. Olaszország megkísérelti áttelepíteni őket a mezőgazdaságba”. A tőkés ipar képtelen a proletárizáló kisipari felszívására; visszaküldi tehát a faluba, hogy az amúgy is nagy mezőgazdasági munkanélküliek számát növelje.

Mindezek a körülmények egész súlyos módon nehezítik meg Olaszországban a válság „normális” leküzdését. Ezért Mussolini, az olasz pénzüke ügyvivője egyre újabb és újabb szanáló módszerek alkalmazására kényszerül, amelyek azonban lényegükben mégis mindig ugyanazok: a tőke veszteségeinek az állam terhére való átvevése s azoknak az egész nemzet nyakába való varrása... A legújabb ezen a téren egy államilag szavatolt ipari kölcsönöket kibocsátó intézet. A kölcsönjegyzői a kölcsön kamatain kívül később az illető társaságtól osztalékokat is kapnak és jogukban áll a kölcsönjegyzéseket az illető társaság részvényeire kicserélni. Ezek a műveletek a esődbe került koncernek „reprivatizálását” tartoznak elősegíteni. Ez a művelet új nagy megerőltetést jelent az amúgy is gyenge olasz államhitelem számára.

Ami a fasiszta gazdaságpolitika „javára” irható az egyedül annyi, hogy a monopolkapitalizmus megmentésére irányuló törekvéseiben egyenesen, mint bármely más tőkés állam. A kis monopolkapitalista csúcs kezdettől fogva egységesen irányította az állam gazdaságpolitikáját, míg a többi tőkés országban a pénz oligarchiának az állami gazdaságpolitikán belül kellett harcot folytatnia a nem monopolkapitalista tőkés elemekkel, a polgárság egyik szárnyaival, hogy irányelveit érvényesíthesse, amint azt a legtisztábban Amerikában, a Roosevelt politikájáért folytatott küzdelem illusztrálja. Ebben az értelemben állapíthatjuk meg, hogy az olasz fasiszta gazdaságpolitika a többi tőkés állam számára „múntaszerű”. (V.)

EURÓPAI IDÉZETEK: „Strassburg. — A francia gárda tagjai azt a megbízást kapták, hogy a Rajna túlsó partján fekvő badeni helység erősségeit szállják meg. A helység SA és SS formációi erre felriadózták a helységet. Elterjesztették, hogy a háború kezdetét vette s a falut fel kell gyújtani. A helység polgármestere megtette a szükséges intézkedéseket. A lakosság egybeterte a háziállatokat. A kedélyeket csak a badeni kormány közbelépése tudta lecsillapítani.” (Matin, Paris) — „Henry Larrick, angol statisztikus kiszámította, hogy háromszáz év múlva az egész emberiség megőrül. Számításában a következőkre támaszkodott: Európában 1859-ben 535 emberre esett egy örült, 1897-ben már 312-re, 1932-ben pedig 144-re. Ha ez így tart 1977-ben minden századik ember örült lesz, 212 év múlva pedig már egyetlenegy ember sem lesz normális.” (Prager Tagblatt.) — „Róma. Forlában megtartották a keresztretjvény és anagramma megfejtők népes kongresszusukat. A kongresszus Ducet latin nyelvű sürgönnyel üdvözölte.” (Stefani Ügynökség.)